

T Á J É K O Z T A T Ó   J E L E N T É S E K

a JATE Pszichológiai Tanszékén az

elmúlt tervidőszakban /1977-80/

a 6-os kutatási főirány keretében végzett

k u t a t á s o k r ó l

A téma címe:

A SZEMÉLYISÉG KÖZÖSSÉGI ÉRTÉKORIENTÁCIÓINAK ÉS SZEMÉLYKÖZI
VISZONYAINAK FEJLESZTÉSE KÖZÉPISKOLÁS KORBAN

Résztéma:

A SZEMÉLYISÉG KÖZÖSSÉGI ÉRTÉKORIENTÁCIÓINAK ÉS SZEMÉLYKÖZI
VISZONYAINAK KÖLCSÖNHATÁSA

Témafelelős: Dr.Duró Lajos

Tartalmi rész

A téma művelésének kutatóhelyi előzménye, indoka:

Az előzmények az előző tervidőszakra nyulnak vissza, amikor a tanulói személyiség pedagógiai pszichológiai megismerésével foglalkoztunk, különös tekintettel az erkölcsi tudat és magatartás motivációs hátterére az interperszonális viszony alakulásának függvényében. A részeredmények indokolták azt, hogy /a nevelőmunka eredményességét fokozni szándékozó pszichológiai kutatásokhoz kapcsolódva/ további vizsgálatainkat a közösségi értékorientációk és a személyközi viszonyok fejlődésének feltárásával folytassuk középiskolai tanulócsoportokban.

A téma művelésének legfontosabb eredménye /részeredménye/:

A személyiség értékrendszerének dimenzióit a mondásválasztás módszerével /Zauner, 1979/ vizsgáltuk 28 gimnáziumi és szakközépiskolai /I-IV./ osztály 864 tanulójának bevonásával. A 9 mondáskör /család, szerelem, barátság, közösség, munka, tudás, becsület, önértékelés, életértékek/ összesített adatainak elemzése azt jelzi, hogy a középiskolások vizsgált csoportjának értékorientációs beállítódásában dominál a közösségi irányultság /24 %/, amelyet magas gyakorisággal követ a család /20 %/ és a személyközi vonzalom egyik reveláns mutatója a barátság /18 %/. A közösségre irányuló orientáció évfolyamonként emelkedő tendenciát mutat: I.o. 18 %, II.o. 21 %, III.o. 26 %, IV.o. 27 %. A család vonzereje viszont egyenletesen csökken /19 %, 18 %, 17 %, 16 %/. A barátság trendvonala emelkedik /12 %, 19 %, 20 %, 22 %/. A mondásválasztásban érvényesülő értékorientációk mozgásirányának tendenciái eléggé differenciáltan jelentkeznek a többszemponu /korszerűség, gondolkodásmód, megértés, aktivitás, érzelem, szociabilitás, értéktípus/ elemzéssel nyert további mutatók értelmezése alapján. A személyiség értékdimenzióinak összetevői tartalmilag egymásba fonódnak, funkcionálisan köl-

csönhatást mutatnak és hierarchikus elrendeződést alkotnak. E kognitív rendszer szerveződése a társadalmunk értékrendjét tükröző közösségi orientáció fejlődési vonalához igazodik.

Az alapvető közösségi értékekkel való kognitív és érzelmi azonosulás hatékonysága megnyilvánul a különböző tevékenységi területeken együttműködő tanulók szociális magatartásának, társas viszonyainak differenciálódásában. Fakultációs kísérletekben résztvevő gimnáziumi osztályokban / $N = 289$ / végzett tevékenység-preferencia vizsgálatunk felhívja a figyelmet arra, hogy a baráti kapcsolatok kialakulását a tartós társas együttlét, a közös tevékenység következő alapformái határozzák meg legnagyobb gyakorisággal: a, KISZ alapszervezeti munka /86,5 %/; b, szabadidős program /58,1 %/; c, közös érdeklődés, hobby /52,6 %/; d, orientációs foglalkozás /48,3 %/; e, fakultatív képzési irány /36,5 %/. A közös tevékenység értékrendjét elsősorban a tartalom határozza meg s az együttes élmény vonzereje motiválja.

A tanulók között az együttes tevékenység folyamatában kialakuló személyközi érintkezés bonyolult, olykor ellentmondásos hálózata /a "formális" együttlétől az alkotó együttműködésen alapuló közösségi kölcsönhatásig/ a csoportgenezis adott szintjét tükröző sajátos viszonyrendszerként funkcionál s a személyiség és a csoport szociális magatartásának szabályozó tényezője. Longitudinális vizsgálatunk /1 gimnáziumi és 2 szakközépiskolai I. osztály 96 tanulójának négyéven tanulmányozása/ igazolta azt, hogy a csoportfolyamatok, történések, értékorientációk és személyközi kölcsönös kapcsolatok szerkezeti s dinamikai változásainak megismerése elengedhetetlen feltétele a középiskolába kerülő tanulócsoportok közösséggé fejlődésének.

A csoportfejlődés kezdeti szakasza szervesen összefügg az iskolai és személyközi környezetbe való beilleszkedéssel. A kiindulási helyzet jellemzője: a társas mező tagolatlan s az osztály tanulói "együttese" diffúz csoportként funkcionál, a "halmazszerű" állapot ismérveit tükrözi. Megfigyelhető a szocio-ökonomiai státusz rétegeképző ereje. A szociogén szükségletek által motivált primér társas orientációban a közvetlen személyes és a tárgyi kontaktusok dominálnak. A tevékeny-

ségi szféra szűkkörű. A társas érintkezés vonzalmi hálóinak körvonalai és a kezdeti személyközi kötődések még eléggé labilis alapformái a "hasonlósági paradigma" értékjelző szerepére vezethetők vissza. A szerepdifferenciálódás kisebb-nagyobb feszültséggel jár együtt, átmeneti konfliktusokat idézhet elő s zavarja a pszichés klimát. A többszörösen átrendeződő személyközi kapcsolódási sémák fokozatosan stabilizálódnak a rendszerint sajátos értékorientációs irányultsággal jelentkező zárt referencia-csoportok kialakulását eredményezik.

A csoportfejlődés fejlettebb, közösségi szakaszába való átmenet az aktív megjelenésével s megerősödésével kezdődik, amelynek vonzaskörében /példa, modellkövetés/ egyre szélesebb rétegek kapcsolódnak be az egyének számára jelentős és az osztály alapvető érdekeit érintő társadalmilag értékes feladatok közös megoldásába. Feloldódik a referencia-csoportok zártsága. A kialakuló és megszilárduló közösségi irányultságú "felelős függőségek" rendszerében magasfokú társas hatékonyság érvényesül. Az együttes tevékenység motivációját a többség által elfogadott közös célok, feladatok, erkölcsi ítéletek, értékorientációk közvetítettsége határozza meg. A megerősített közösségi értékorientációk fokozzák a csoportkohéziót és a társadalmi aktivitást, fejlesztik a közvéleményt s egyensúlyban tartják a pszichés klimát. A közösségi személyiség önmeghatározásának és önmegvalósításának első számú gyakorló terepévé lesz. A kollektív fejlődése önmegújító képességétől, távlatainak tudatosulási szintjétől s nem utolsósorban az önállóságot kibontakoztató pedagógiai irányítástól függ.

A hasznosítás módja, javaslata:

A tényfeltáró, konstatáló vizsgálati szakasz eredményei elméletileg hasznos támpontokat adnak a személyiség irányultságának s értékorientációs strukturájának az eddigieknél pontosabb jellemzéséhez, valamint a személyközi viszonyok regulációs mechanizmusainak értelmezéséhez, a genetikus szemléletű közösségkutatás pszichológiai megvalósításához. A gyakorlati hasznosítás az osztályfőnöki munkában /értékorientálás, értékfejlesztés, közösségi nevelés/ lehetséges.

A publikációk jegyzéke

- Dr. Duró Lajos: Razvityije mezslicsnosztynüh vzaimootnosenyij licznosztji v klassznom kollektive. Arbeitsberatung Psychologen sozialistischer Länder. Postdam, März 1980. Kurzfassungen. Hrsg. von Gesellschaft für Psychologie der DDR. Berlin, 1978. 141-142 p.
- Dr. Duró Lajos: Személyiséglélektani kutatások a Leningrádi Herzen Pedagógiai Főiskolán. A magyar-szovjet pedagógiai kapcsolatok. Szerkesztette: Veszprémi László. Szeged, 1979. 46-59.p.
- Dr. Duró Lajos: A személyközi viszonyok fejlődése a gimnázium első osztályában. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica. 21. /Szerkesztette: Ágoston György és Duró Lajos/. Szeged, 1979. 5-33.p.
- Dr. Duró Lajos: Längsschnittuntersuchung der interpersonellen Verhältnisse der Schulgemeinschaft. Ermittlung, Bewertung und Beurteilung von Erziehungsergebnissen. Ernst-Moritz-Arndt-Universität. Greifswald, 1979. 100-160.p.
- Dr. Duró Lajos: The Role of Attitudes in the Development of Interpersonal Relationships. XXIIInd International Congress of Psychology, Leipzig GDR July 6-12, 1980. Abstract Guide. Volume II. Leipzig, 1980. 614.p.
- Dr. Duró Lajos: A pályaválasztási értékorientáció mint pszichológiai probléma. Vizsgálatok a pályaválasztási értékorientáció körében. Szerk.: Duró Lajos és Zakar András. Bács-Kiskun megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet és Pedagógus Továbbképző Intézet. Kecskemét 1980. 6-26. old.

- Dr. Duró Lajos: Vizsgálatok a pályaválasztási értékorientáció körében. Szerkesztette: Duró Lajos és Zakar András. Bács-Kiskun megyei Pályaválasztási Tanácsadó Intézet és Pedagógus Továbbképző Intézet. Kecskemét 1980. 108. old.
- Dr. Duró Lajos - Dr. Gergely Jenő - Dr. Zakar András: A személyiség közösségi értékorientációjának és személyközi viszonyainak fejlődése középiskolás korban. Zárótanulmány. Kézirat. JATE Pszichológiai Tanszék. Szeged, 1980. 96. old.
- Dr. Duró Lajos: A csoportfejlődés longitudinális vizsgálata középiskolai osztályokban. Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Tudományos Konferenciája. 1981. márc. 4-6. Előadáskivonatok. Összeállította: Barkóczi Ilona. Magyar Pszichológiai Társaság. Bp., 1981. 186. old.
- Keményné Gyimes Erzsébet: Über Zusammenhänge zwischen den interpersonellen Beziehungen der Wertorientation der Persönlichkeiten. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica. 19. Szerk.: Ágoston György, Duró Lajos. Szeged, 1977. 51-68. old.
- Keményné Gyimes Erzsébet: A személyközi kapcsolatok és az értékorientáció középiskolás korban. Szegedi Bölcsész-műhely '77. Szeged, 1978. 367-388. old.
- Bölcsészdoktori értekezések:
- Czinege Gábor: Gimnáziumi tanulók pályaválasztási értékorientációi. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1980. 153. old.
- Erdei Katalin: Serdülőkorú tanulók pályaválasztási döntésének kialakulása. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1978. 162 old.
- Gyifkó Mária: Igényszint és önismeret a pályaválasztásban. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1978. 143 old.

- Helembai Kornélia: Az egészségügyi szakiskolai tanulók munkára való beállítódása. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1980. 136 old.
- Keczer Tamás: Gimnáziumi osztályközösség személyközi kapcsolatainak fejlődése /a fakultatív rendszerű oktatás feltételei között/. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1979. 174 old.
- Keményné Gyimes Erzsébet: Gimnáziumi tanulók közösségi értékorientációi és személyközi viszonyai. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1977. 162 old.
- Koczás Imre: Középiskolai kollégisták erkölcsi ítéletei és személyközi kapcsolatai. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1977. 157 old.
- Lajkó Lajos: A serdülőkorú tanulók közösségi értékorientációi és személyközi viszonyai. Bölcsészdoktori értekezés. Szeged, 1980. 154 old.

Résztéma:

A GIMNÁZIUMI FAKULTATIV KÉPZÉS ÉRTÉKORIENTÁCIÓS TÉNYEZŐI

Témafelelős: Dr.Gergely Jenő

Tartalmi rész

A téma művelésének kutatóhelyi előzménye, indoka:

A tanszéki kutatási program szerint az előző tervidőszakban a tanulók erkölcsi ítéleteinek és interperszonális kapcsolatainak problémáival foglalkoztunk. A gimnáziumi fakultációs kísérlet beindulása indokolta azt, hogy kutatásainkat e képzési forma értékorientációs tényezőinek feltárására koncentráljuk.

A téma művelésének legfontosabb eredménye.

A szakirodalmi bibliográfia összeállítása alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a személyiségpszichológiában az értékorientáció fogalmi keretének körvonalazása arra irányul, hogy a személyiség strukturáját úgy értelmezzük, ahogyan az az egész személyiség életutját és perspektíváját tükrözi multjának, jelenének és jövőjének egysége alapján. A személyiség értékelő tudata a jelenben végzett tevékenység sokirányú megítélését úgy éli át, mint eddigi tapasztalatainak és a jövőre vonatkozó leglényegesebb orientációjának egyidejű figyelembevételével elért eredményt. Az értékorientációban a személyiség szubjektív világának olyan domináns folyamatai hangsúlyozódnak, amelyek a tevékenység motivumait, a jövő felé fordulás, tájékozódás mozzanatait, a kívánatos cél megvalósításának eszközeit integrálják a személyiség szerkezetének specifikus részstrukturájaként.

Nevelőmunkánk számos tapasztalata bizonyítja, hogy a tanulóknak kifejleszthetők mindazon orientációk, amelyek a szociális értéktudat lényeges tényezőiként funkcionálva, a személyiségfejlődés egyik vagy másik szakaszában hatékonyan befolyásolják az önfejlesztés céljaihoz fűződő értéképekzetek konkretizálódásának menetét.

Vizsgálataink során kísérleteket tettünk arra, hogy a fakultatív gimnáziumi képzésben részesülő tanulók értékorien-

tációinak alakulását hipotéziseink alapján összefüggésbe hozzuk azokkal a személyiségben lezajló történésekkel, melyek nemcsak felkeltik az érdeklődésüket az értékek iránt, hanem azokkal való azonosulásukat is elősegítik, annak ellenére, hogy különféle pályaválasztási szándékaik megvalósítása felé törekednek. Arra kerestünk választ, hogy hogyan megy végbe az értékorientálódás a fakultatív képzés közbeiktatásával. Ez új magában foglalja egyfelől a tantárgycsoport választását a pályaválasztás szempontjából, másfelől azoknak a vonzó indítékoknak szubjektív értékelését, melyek az életpálya megválasztása szempontjából vonzónak bizonyulnak.

Tapasztalatainkat a következőkben összegezzük:

A vizsgálatok során bebizonyosodott, hogy a második és harmadik osztályos gimnáziumi tanulók fakultatív képzési irányválasztása a sajátos módon összefüggő tényezők bonyolultságával és azok szerveződési szintjeivel jellemezhető.

A fakultatívitás ténye lehetővé teszi, hogy a tanulók egyidejűleg számos fontosnak tartott összetevőre reagáljanak. Figyelembe vehetik: a/ a képességeknek leginkább megfelelő alternatívákat; b/ későbbi időpontra halaszthatják a konkrét továbbtanulási irány megválasztását; c/ mérlegelhetik a felvételi tárgyak képviselőjét az adott tantárgycsoportban; d/ mindenkor támaszkodhatnak a tantestületi véleményt közvetítő osztályfőnökre; e/ felkészülhetnek a gimnáziumi alapképzettség birtokában az érettségi utáni szakmaválasztásra; f/ számításba vehetik életerveik formálásában a középszintű végzettség eléréséhez vezető fakultatív lehetőségeket.

A clusteranalízis alapján felvázolt helyzetkép személyiségfejlődési konfrontációkra világított rá. Az adatok tükrözik a fejlődés ellentmondásos jellegét, amelyet az orientációk értékelési jellege közvetít. A vizsgált minta legjellemzőbb sajátosságai az értékek által közvetített orientációk bonyolultságában rejlenek.

A vizsgált minta nem reprezentál egy korcsoportot. De néhány tapasztalat az életpálya vonzó indítékainak hatása szempontjából is általánosítható a vizsgált mintára vonatkozóan. a/ Az életpályát vonzóvá tevő értékorientációk első-

sorban a tervezett iskolai végzettség szintjével hozhatók a legszorosabb összefüggésbe. b/ Az értékorientációk reguláló hatását az életkori előrehaladás és az ezekkel együttjáró életkori sajátosságok változása segíti elő. c/ A különféle pályairányok felé való törekvés, a választott pálya szerény hatással járul hozzá az értékorientációk differenciálódásához. Az önmegvalósításhoz fűződő értéképzetek, a vizsgálat tanulmányai szerint, inkább a várt életmódhoz, életvitelhez kapcsolódnak, mint a tényleges foglalkozáshoz. Ebben fejeződik ki a társadalmunkban érvényesülő értékrendhez való odaforodulás és az ezt követő elfogadás, az azokkal történő fokozatos azonosulás. d/ A tantárgycsoportválasztás dilemmáját egyáltalán nem érintik a választott értékorientációs modellek. De maga a fakultativitásból adódó csoportképződés és az abban érvényesülő interdiszciplináris viszonyok jelentőségre tesznek szert, a közösségi értékorientációk alakulásakor. e/ A szülők iskolai végzettsége és munkahelyi beosztása eltérő módon és nem azonos sullyal járul hozzá az értéképzetek formálódásához.

E tapasztalatok birtokában megállapítható, hogy az értékorientálódás folyamata az egész személyiség és annak valamennyi fontos kapcsolata alapján valósul meg. A szociális szféra értéktudata a középiskolás évek alatt fokozatosan áthatja tanulóifjúságunk személyes boldogulásához fűződő értéképzetét, mely nemcsak magatartást regulál, de a tettek valóságértékét is tükrözi.

A hasznosítás módja

Elméleti és gyakorlati szempontból fontos lehet középiskolás koru tanulóink vizsgálata értékorientációs szempontok alapján is. Hozzájárulhat a nevelőmunka differenciáltabb tételéhez, valamint a tanulókkal való egyéni bánásmód kialakításához. Elsősorban azokat az értékorientációkat kell tanulmányoznunk, melyek összefüggésbe hozhatók azokkal a fontosabb társadalmi értékekkel, melyek a személyiség interperszonális viszonyainak alakulásában vezető szerepet játszanak. Ebből következően a vizsgálat tapasztalatait a nevelőmunka

konkrét keretein belül is hasznosítani lehet. Elsősorban a helyes önértékelés alakításában, valamint a közösséggé formálódás menetében, melyek hatékonyan közvetítik a személyes perspektívák alakulásához hozzájáruló motivumokat. Vizsgálati tapasztalataink hasznosításának elsődleges színtere az osztályfőnöki nevelőmunka.

Publikációk jegyzéke:

- Dr.Gergely Jenő: A tantárgycsoport választásának értékorientációs tényezői a gimnáziumi fakultatív képzési kísérletben. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, 21. Szerk.: Ágoston György, Duró Lajos. Szeged, 1979. 35-54. old.
- Dr.Gergely Jenő: Gimnazisták értékorientációinak vizsgálata az életpálya vonzó indítékai alapján, Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, 22. Szerk.: Ágoston György, Duró Lajos. Szeged, 1980. 25-43. old.
- Dr.Gergely Jenő: A fakultatív tárgyak választásának indítékai gimnáziumi osztályokban. Magyar Pszichológiai Társaság V. Országos Tudományos Konferenciája. Előadáskivonatok. Szerk.: Barkóczi Ilona. Magyar Pszichológiai Társaság. Bp., 1981. 198. old.

Résztéma:

A VÁLASZTOTT PÁLYÁVAL VALÓ AZONOSULÁS ÉRTÉKORIENTÁCIÓS
TÉNYEZŐI KÖZÉPISKOLÁS KORBAN

Témafelelős: Dr.Zakar András

Tartalmi rész

A téma művelésének kutatóhelyi előzménye, indoka:

A téma kutatását a korábban kidolgozott és elfogadott terv /Duró, 1978/ alapján végeztük. Ez egyrészt a szakirodalmi tájékozódásban, másrészt a folyamatos adatgyűjtésben és feldolgozásban mutatkozott meg. A négy évre tervezett longitudinális kutatás keretében 1218 középiskolás pályaválasztási értékorientációjának sajátosságait vizsgáltuk.

A téma művelésének legfontosabb eredménye /részeredménye/:

Az eddigi kutatások alapján fontos eredménynek tekinthetjük azt, hogy a középiskolai tanulók pályaválasztási körülményeit sokoldalúan feltártuk és elemeztük. A pályaválasztási értékorientáció általunk vizsgált területei szoros összefüggésben állnak egymással, amelyek a kognitív, az affektív és magatartásban megnyilvánuló összetevőkre vezethetők vissza. Elsőként azt kérdeztük meg a tanulóktól, hogy számukra mi teszi vonzóvá az általuk választott életpályát. Ezután a kapott eredményeket a pályák távlati lehetőségeinek összefüggéseibe helyeztük, majd a fiatalok pályaválasztási közérzetét tártuk fel. Végül a személyes boldogság pályaválasztási összetevőit vizsgáltuk. Mindezek alapján pedig az önmegvalósításra való törekvést fogalmazzuk meg és meghatároztuk a pályaválasztási értékorientáció főbb típusait is.

A pályaválasztási értékbeállítódás véleményünk szerint az identifikációs folyamat során alakul ki. A választott pályával való azonosulás kezdeti szakasza az ún. prae-identificatio, amelyben elsősorban az érzelmi összetevők tulsulya figyelhető meg. Az anticipált pályaidentifikáció során fontos törvényszerűség ezenkívül az is, hogy az azonosulás csak részben alakul

ki, továbbá a választott minták affektív komponensei kerülnek előtérbe.

Az empirikus vizsgálatok alapján megállapíthatjuk, hogy a középiskolai tanulók pályaválasztási értékorientációi rendkívül differenciáltak /az értékbeállítódás dimenziói pályák szerint, nemeként, évfolyamonként, sőt tanulónként is eltérők/.

Pályacsoportonként leginkább kifejező értékrenddel a műszaki pályára /mérnök-technikus-szakmunkás/, valamint a közgazdasági-jogi-államigazgatási pályára készülő fiatalok rendelkeznek.

Nemenként pedig a leányok elsősorban a faktikus értékeket /68 %/ preferálták, míg a fiúk a regulatív értékeket /57 %/ választották tulsúlyban.

Évfolyamonként a pályaválasztási értékorientáció legfontosabb sajátossága abban összegezhető, hogy a középiskola első és második osztályában a pályakivánságok értékhattere differenciálatlan, az értékek strukturális szerveződése a középiskola harmadik osztályától kezdve alakul ki és szabályozza a tanulók szociális viselkedését.

Kutatásainkkal szeretnénk hozzájárulni a középiskolai tanulók pályaválasztásában megvalósítható értékfejlesztés, -formálás és szabályozás - módjainak és lehetőségeinek továbbfejlesztéséhez.

Hasznosítás módja, javaslata:

A középiskolai pályaválasztási előkészítés során az indirekt módon történő ráhatás egyik fontos és eredményes útja lehet, ha a fiatalok értékrendszerét sokoldalúan fejlesztjük. Az értékrend strukturált és funkcionált differenciálódásával a fiatalok pályaválasztási érettsége egyre inkább megfelelhet a követelményeknek, továbbá megalapozottabbá válhat.

Ugyanakkor az értékbeállítódás fejlesztésével nemcsak a pályaválasztási döntéselőkészítés kialakításához járulhatunk hozzá, hanem elősegíthetjük a középiskolások szocializációjának tudatosabb és tervszerűbb irányítását.

Publikációk jegyzéke:

- Dr.Zakar András: A pályorientáció személyiségformáló szerepe. Művelődésügyünk, 27.sz. Kecskemét, 1978. 73-79. old.
- Dr.Zakar András: Gestaltungsfaktoren der Berufsorientation von Schuljugendlichen. XIX. Internationaler Kongress für Angewandte Psychologie, München, 1978. 70. old.
- Dr.Zakar András: A serdülő tanulók pályaismeretét alakító pszichológiai tényezők. Bölcsészmuhely '77, Szeged, 1978. 389-402.
- Dr.Zakar András: Az első osztályos középiskolai tanulók pályaválasztási szándékainak értékorientációs tényezői. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae Sectio Paedagogica et Psychologica, 21. Szeged, 1979. 103-124. old.
- Dr.Zakar András: /S.Seppoval - I.Wölfellel/: Ermittlung von Berufsmotivation älterer Schüler. Bericht über die 3. Wissenschaftliche Arbeitstägung der Forschungsgemeinschaft. "Ermittlung, Bewertung und Beurteilung von Erziehungsergebnissen". Greifswald, 1979. 142-150.old.
- Dr.Zakar András: Über Wertorientierungen im Berufsfindungsprozess. Berufsberatungskongferenz des Bezirkes Magdeburg, 1979. Heft. 5. 76-78. old.
- Dr.Zakar András: Werteinstellungen im Berufsfindungsprozess bei Oberschülern. XXIII. Internationaler Kongress für Psychologie, Leipzig, 1980. Kurzfassungen 2. 675. old.

Dr.Zakar András: Über Veränderung der Werteinstellung im Berufsfindungsprozess von Jugendlichen. Beiträge aus der Arbeit der Erziehungsberatungsstelle. IV. köt. Greifswald, 1980. 102-105. old.

Dr.Zakar András: A középiskolai tanulók pályaválasztási értékorientációja. "Közoktatás fejlesztése", OPI. Bp., 1980. 54-56. old.

A téma címe:

A PEDAGÓGUSOK MAGATARTÁSFORMÁINAK PSZICHOLÓGIAI VIZSGÁLATA

Témafelelős: Dr.Veczko József

Tartalmi rész

A téma művelésének kutatóhelyi előzményei:

Az előzmények az előző tervidőszakra nyúlnak vissza, amikor a tanulók iskolához való viszonyának alakulását és annak motivumait vizsgáltuk. Világossá vált, hogy az iskola pszichés klimája nagy mértékben a pedagógustól függ.

A téma művelésének legfontosabb eredményei

Befejeztük a tanulók iskolához való viszonyával kapcsolatos vizsgálatainkat, rész-publikációkat jelentettünk meg. Az előzményt a pedagógus magatartásának vizsgálatával folytattuk, mint a pszichés klíma egyik meghatározójával. Befejeztük a tanulók gyermekismeretével kapcsolatos vizsgálatunkat és két dolgozatban publikáltuk azt. A teljes vizsgálati anyag kb. 150 oldal, áthuzódik a következő tervidőszakra.

Ugyancsak befejeztük a tanulók tantárgykedveltségével kapcsolatos vizsgálatainkat, ebből 1 közleményt jelentettünk meg. A kutatás teljes anyagának közlése /kb. 150 oldal/ áthuzódik a következő tervidőszakra.

A tanári magatartással kapcsolatos vizsgálatainkat /méréseinket/ pedagógiai-pszichológiai kísérleteinket befejeztük. A témából 2 közleményt jelentettünk meg. A teljes anyag megírása /kb. 200 oldal/ áthuzódik a következő tervidőszakra.

Publikációk jegyzéke

A téma előzményére vonatkozók:

- Adatok a tanulók iskolához való viszonyának pszichológiai vizsgálatához. Acta Paedagogica et Psychologica, 11.sz.
- A tanulók iskolához való viszonyát alakító hatások pszichológiai vizsgálata. Acta Paedagogica et Psychologica, 12.sz.
- A tanulók iskolához való viszonyának pszichológiai vizsgálata. Pszichológiai Tanulmányok XIV. kötet, Akadémiai Kiadó, 75-93. old.
- A tanulók iskolai kapcsolatainak /viszonyának/ pszichológiai vizsgálata. Csongrád megyei Gyermekvédelem. I. kötet, 135-167. old.
- Date on the Pedagogical Psychological study of the relation of the pupils to the School. Acta Paedagogica et Psychologica, 16.sz.

A témához kapcsolódó publikációk:

- Psychologische Überprüfung der Kenntnisse, die Lehrer in den Grund- und Oberschulen von den Schülern besitzen. Acta Sectio Paedagogica et Psychologica, 14.sz. 67-106.old.
- Vizsgálatok a pedagógusok gyermekismeretéről. Magyar Pedagógia, 1980/2.sz. 154-168. old.
- Serdülőkoru tanulók tantárgykedveltségének pedagógiai-pszichológiai vizsgálata. Acta Paedagogica et Psychologica, 21.sz. 60-101. oldal.
- Ahogyan a tanulók tanítóik és tanáraik magatartásformáit látják. Pedagógiai Nyári Egyetem Szeged, 10. szám 202-247. oldal.

- Pupils opinion of their Teachers Behavioure froms. Acta Paedagogica et Psychologica 17.sz. 95-134. oldal.
- Az egyéni bánásmód és közösségi nevelés. Óvodai Nevelés, 1980/3. 88-99.old.
- Egyéni bánásmód közösségi nevelés. Óvodapedagógiai Nyári Egyetem Kecskemét, 1979. /kötet/ 155-176. oldal.
- Egyéni bánásmód és közösségi nevelés. Köznevelés 1979/35.sz. 10-11. oldal.
- Az iskolához való viszony alakulása és az egyéni bánásmód összefüggése tanulóknál. Acta Paedagogica et Psychologica 1980/22.sz.